

POJEZIERZE ANTROPOGENICZNE

Anthropogene Seenplatte

Wydawca: / Herausgeber:

FUNDACJA
NATURA POLSKA

Lubomyśl 23b
Biuro / Büro:
ul. Przemysłowa 1
68-200 Żary
tel. +48 608 238 599
www.naturapolska.eu

Partner:

„Land & Leute”
Region Lausitzer Neiße e.V.

W ramach polsko-niemieckiego projektu Partnerzy stworzyli nowy produkt turystyczny jakim jest Pojezierze Antropogeniczne na Łuku Mużakowa, złożone głównie ze zbiorników wodnych powstałych na skutek wcześniejszej działalności kopalni węgla brunatnego. Zbiorniki te zostały jednolicie oznakowane. Dodatkowo wydano niniejszy przewodnik oraz zorganizowano wystawę plenerową pokazującą piękno istniejących wód. W ramach projektu zorganizowano też wycieczkę pieszo-rowerową po niemieckiej części Łuku Mużakowa oraz w rejonie Tuplic, gdzie znajduje się najwięcej zbiorników wodnych stanowiących Pojezierze Antropogeniczne.

Im Rahmen des polnisch-deutschen Projekts haben die Partner ein neues touristisches Produkt geschaffen, die anthropogene Seenplatte des Muskauer Bogens, die hauptsächlich aus Wasserreservoirs besteht, die durch die frühere Tätigkeit des Braunkohlebergbaus entstanden sind. Diese Reservoirs sind einheitlich gekennzeichnet worden. Darüber hinaus wurde dieser Reiseführer veröffentlicht und eine Freiluftausstellung organisiert, die die Schönheit der bestehenden Gewässer zeigt. Das Projekt umfasste auch eine Wander- und Radtour durch den deutschen Teil des Muskauer Bogens und im Gebiet von Tuplice, wo sich die meisten Wasserreservoirs der anthropogenen Seenplatte befinden.

Fundacja Natura Polska składa podziękowania za pomoc w zebraniu materiałów do niniejszego folderu dla Pana Ryszarda Jasińskiego i Dariusza Wypycha. / Die Stiftung Natura Polska dankt Herrn Ryszard Jasiński und Herrn Dariusz Wypych für ihre Hilfe beim Sammeln von Materialien für diesen Prospekt.

*Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy. Przedstawione poglądy nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej. / *Die alleinige Verantwortung für den Inhalt dieser Publikation liegt bei ihren Autoren. Die geäußerten Ansichten spiegeln nicht unbedingt die offizielle Position der Europäischen Union wider.

Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego
„Redukować bariery - wspólnie
wykorzystywać silne strony”

Europäische Union
Europäischer Fonds
für regionale Entwicklung
„Barrieren reduzieren
- gemeinsame Stärken nutzen”

Projekt „Pojezierze antropogeniczne – nowy produkt turystyczny na polsko-niemieckim Łuku Mużakowa” jest dofinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa (Fundusz Małych Projektów w ramach Programu Współpracy Interreg V A Brandenburgia-Polska w Euroregionie Sprewa-Nysa-Bóbr).

Das Projekt u. d. T. „Anthropogene Seenplatte, ein neues touristisches Produkt im deutsch-polnischen Muskauer Faltenbogen” wird von den Mitteln des Kooperationsprogramms INTERREG V A Brandenburg- Polen 2014- 2020 im Rahmen vom Ziel „Europäische territoriale Zusammenarbeit” des Europäischen Fonds der Regionalen Entwicklung (EFRR), Kleinprojektfond der Euroregion „Spre- Neiße-Bober” sowie aus dem Staatshaushalt finanziert.

Łuk Mużakowa jest jednym z ponad 100 regionów na całym świecie, którym przyznano tytuł Światowego Geoparku UNESCO. Tytuł ten jest przyznawany od 2015 roku wyróżniającym się miejscom i krajobrazom o znaczeniu międzynarodowym. W ramach uczestnictwa w Światowej Sieci Geoparków, Łuk Mużakowa prezentuje młodszą historię Ziemi, w szczególności okres zlodowaceń, a także nadzwyczajną historię wydobywania surowców i rozwoju przemysłu będących przyczynkiem do powstania wyjątkowego krajobrazu rozciągającego się po polskiej i niemieckiej stronie Nysy Łużyckiej.

Łuk Mużakowa uchodzi za jedną z najpiękniejszych odcisniętych moren czołowych Środkowej Europy. Wyraźny kształt podkowy powstał przed ok. 340.000 laty, gdzie z masywu lodowego, przykrywającego połowę Europy wysunął się język lodowca Mużakowskiego. Nacisk lodowca deformował podłoże do głębokości 300 m i fałdował poziome warstwy piasku, żwiru, gliny oraz węgla brunatnego. W przedpolu lodowca zbierały się olbrzymie ilości luźnego materiału skalnego tworzącego wygiętą w kształcie łuku moreną czołową o wysokości względnej ok. 300 metrów. Łądogłód młodszych okresów zlodowaceń wyrównał wąż do jego dzisiejszej wysokości. Wzniesieniami o ciekawych formach są na przykład Hohe Berg (Wysoka Góra) w pobliżu Döbern (183 m), Drachenberge (Smocze Góry) koło Krauschwitz (163 m) i wzniesienie 180,5 w okolicach Nowych Czaplí po polskiej stronie.

Mimo, iż Łuk Mużakowa powstał w bardzo odległych czasach, wciąż ulega zmianom. Charakterystyczne są tu, z geologicznego punktu widzenia, młode formy, tak zwane gizery. Są to wydłużone doliny, powstające w miejscach, gdzie blisko powierzchni ziemi występują złoża węgla brunatnego. Materiał organiczny oksyduje z tlenem z powietrza i zmniejsza objętość. Kotliny dolin stopniowo wrzynają się coraz głębiej w krajobraz. Ułożone one są równoległe i zwykle rozciągają się na kilkaset metrów, czasem kilka kilometrów, wzdłuż całej wygiętej w podkowę moreny – stąd nazwa „Łuk”.

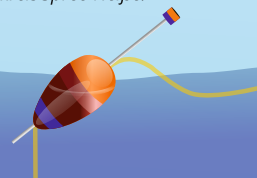
Źródło: Mapa geoturystyczna Niemiecko-polski Światowy Geopark Unesco Łuk Mużakowa, wydawca: Powiat Spree-Nysa.

Der Muskauer Bogen ist eine von mehr als 100 Regionen weltweit, die den Titel UNESCO-Weltgeopark tragen. Dieser Titel wird seit 2015 an herausragende Stätten und Landschaften von internationaler Bedeutung verliehen. Im Rahmen der Teilnahme am Weltgeopark-Netzwerk präsentiert der Muskauer Bogen die jüngere Erdgeschichte, insbesondere die Eiszeit, sowie die außergewöhnliche Geschichte der Rohstoffgewinnung und der industriellen Entwicklung, die zu der einzigartigen Landschaft auf der polnischen und deutschen Seite der Lausitzer Neiße beigetragen haben.

Der Muskauer Bogen ist eine der am schönsten geprägten Stirnmoränen in Mitteleuropa. Die markante Hufeisenform entstand vor etwa 340.000 Jahren, als die Zunge des Muskauer Gletschers aus einer Eismasse hervortrat, die ein halbes Europa bedeckte. Der Druck des Gletschers verformte den Untergrund bis in eine Tiefe von 300 m und faltete horizontale Schichten aus Sand, Kies, Ton und Braunkohle auf. Im Gletschervorland lagerten sich enorme Mengen an Lockergestein ab und bildeten eine bogenförmige Endmoräne mit einer relativen Höhe von etwa 300 Metern. Die Eisdecke der jüngeren Eiszeiten ebnete den Deich auf seine heutige Höhe ein. Hügel mit interessanten Formationen sind zum Beispiel der Hohe Berg (Wysoka Góra) bei Döbern (183 m), die Drachenberge (Smocze Góry) bei Krauschwitz (163 m) und eine Erhebung von 180,5 bei Nowe Czapple auf der polnischen Seite.

Obwohl der Muskauer Bogen in einer sehr fernen Zeit entstanden ist, unterliegt er noch immer Veränderungen. Aus geologischer Sicht sind hier junge Formen, die sogenannten Gizer, charakteristisch. Es handelt sich dabei um langgestreckte Täler, die sich an Stellen bilden, an denen oberflächennahe Braunkohlelagerstätten vorkommen. Das organische Material oxidiert mit dem Sauerstoff aus der Luft und verringert sein Volumen. Die Talmulden schneiden sich immer tiefer in die Landschaft ein. Sie sind parallel angeordnet und erstrecken sich in der Regel über mehrere hundert Meter, manchmal sogar über mehrere Kilometer, entlang der gesamten hufeisenförmigen Kurve der Moräne - daher der Name "Bogen".

Quelle: Geotourismuskarte des Deutsch-Polnischen Unesco-Weltgeoparks Muskauer Bogen, Herausgeber: Landkreis Spree-Neiße.

POJEZIERZE ANTROPOGENICZNE na Łuku Mużakowa

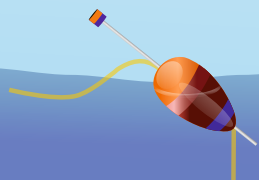
Betonówka, Cegielniany, Cielmowski, Gajówka, Długi, Grobla, Góry, Kopalniany, Księżycowy, Kołkowy, Pałacowy, Parkowy, Polny, Tarcza, Złota Płetwa – to poetyckie nazwy wybranych akwenów antropogenicznych. Każdy z nich stanowi piękno samo w sobie. Przed laty na Łuku Mużakowa ludzie wydobywali glinę i węgiel brunatny. Współcześnie działalność przemysłowa zanikła. Przyroda przywróciła swe królowanie, zapewniając ptactwu i innej zwierzynie azyl. Całość dopełnia kilkanaście stawów. Wyrobiska te zyskały nazwy ze względu na kolor wody, kształt, charakterystyczne cechy topograficzne itp. Akweny mają formy rynien, obwarzanków, niecek. Dużych wyrobisk jest ponad dwadzieścia a dużo mniejszych znacznie więcej. Pokopalniane wyrobiska i stawy tworzą kompleks przyrodniczy. Można odnieść wrażenie, że wskazówka zegara zatrzymała się tutaj na jednej godzinie. Gdzie jest tak zjawiskowe miejsce? Otóż, w Gminie Tuplice, a ściślej: na skraju Łuku Mużakowa, wielkiej moreny, która ma kształt łuku (podkowy) i zaczyna się w Tuplicach.

Wyrobiska mieszczą się na osi Północ – Południe pomiędzy miejscowościami: Tuplice, Cielmów, Chełmica, Jagłowice. Natomiast stawy są usytuowane pomiędzy Tuplicami a Łazami. Czarę i urody i tak już pięknym akwenom dodaje ich otoczenie. Niemal do każdego z nich przylegają moczary (często nie do przejścia) a na brzegach rosną szuwary, drzewa liściaste i iglaste. Niektóre wyrobiska są zamknięte (nie wpływa do nich ani nie wypływa z nich woda). Niektóre są przepływowe, potok wpada w nie z jednej strony a wymyka się w innym miejscu. Niektóre dają początek strumykom. W zależności od nasłonecznienia (pory dnia i roku) wody wyrobisk przybierają najrozmaitsze kolory. Od jasnego turkusowego, poprzez ciemną zieleń i brąz, aż po... czerń. Każde ma przeróżne brzegi, a to niemal płaskie, a to bardzo strome. Zbiorniki te mają bardzo zróżnicowaną linię brzegową. Jary, zatoczki, cyple, urwiska, stromizny, powalone drzewa to częsty widok. Wyrobiska i stawy znajdujące się w północnej części Łuku Mużakowa śmiało można nazwać „poetycką dedykacją pięknej przyrody dla oczu ludzi”.

ANTHROPOGENE SEENPLATTE auf dem Muskauer Bogen

Betonowka, Cegielniany, Cielmowski, Gajowka, Długi, Grobla, Gory, Kopalniany, Księżycowy, Kołkowy, Pałacowy, Parkowy, Polny, Tarcza, Złota Płetwa – sind poetische Namen von ausgewählten anthropogenen Gewässern. Jedes ist einzelne Schönheit. Vor vielen Jahren haben die Menschen im Muskauer Faltenbogen den Ton und Braunkohl gefordert. Heute gibt es hier keine Industrie mehr. Die Natur hat ihre Herrschaft wieder bekommen und hat den Vögeln und anderen Tieren Lebensraum geschaffen. Das Ganze ergänzen einige Teiche. Diese Abbauräume erhielten ihre Namen in Bezug auf die Wasserfarbe, Gestalt, charakteristische topografische Merkmale usw. Die Gewässer sind haben Form von Rinnen, Bretzeln, Mulden. Es gibt über zwanzig große Abbauräume und kleinere noch mehr. Die Abbauräume und Teiche bilden ein natürliches Komplex. Man kann vermuten, dass die Uhr stehen geblieben ist. Wo gibt es solchen außergewöhnlichen Ort? In der Gemeinde Tuplice, und genau: am Rande des Muskauer Faltenbogens, großer Moräne, die eine Form vom Bogen (Hufeisen) hat und beginnt in Tuplice.

Die Abbauräume befinden sich an der Achse Norden-Süden zwischen den Orten: Tuplice, Cielmow, Chełmica, Jagłowice. Die Teiche sind dagegen zwischen Tuplice und Łazy gelegen. Die Umgebung der Gewässer gibt ihnen noch mehr Schönheit. Fast an jedes Gewässer grenzt ein Sumpf (oft nicht zu überqueren) und am Rande wächst Rohricht, Laub- und Nadelbäume. Manche Abbauräume sind geschlossen (es fließt kein Wasser ein und raus). Manche sind Durchflussgewässer, ein Bach fließt an einer Seite und fließt an anderer Seite aus. Bei manchen haben die Wasserläufe ihren Anfang. Abhängig von der Besonnung (Tages- und Jahreszeit) haben die Gewässer verschiedene Farben. Vom hellen Türkis, über dunkel grün und braun, bis zum schwarz. Jedes Gewässer hat unterschiedliche Ufer, entweder flach oder sehr steil. Diese Gewässer haben unterschiedliche Uferlinien. Schluchten, Buchten, Landzungen, Steilufer, gefallene Bäume sind hier oft zu treffen. Die Abbaugruben und Teiche, die sind im nördlichen Teil des Muskauer Faltenbogens befinden, können „poetische Dedikation schöner Natur für menschliche Augen“ genannt werden.

Księżycowy

To nazwa wyrobiska powstałego podczas odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego i ma związek z barwą wody, która je wypełniła. W słonecznym blasku woda Księżycowego jest metaliczna, srebrzysta i połyskliwa. Wyrobisko (pow. 15,2 ha) ma nader intrygujący kształt. Od strony Tuplic gęstwa sitowia i młodego lasu sosnowego uniemożliwia dostęp do brzegu. Po przeciwnej stronie wzdłuż wyrobiska porośniętego ogromnymi dębami, brzożami i osikami przemyka kręta ścieżka. Prowadzi do stanowisk wędkarskich i urokliwej dróżki, którą po obu stronach otaczają drzewa, najpierw w regularnych odstępach wiekowe dęby, potem młodziutki i splecione ze sobą drzewka liściaste. Dróżka rozgranicza wąskim paskiem Księżycowy od dwóch akwenów leżących tuż przy byłej cegielni. Jakże atrakcyjnie wygląda ogromny dąb, który znajduje się przy niej, wychylający się ku wodzie. Brzeg przeważnie ma wysokość do dwóch metrów, tu i ówdzie niemal zrównuje się z taflą wody.

Księżycowy

Das ist der Name der Abbaugrube, die während des Tagebaubetriebes von Braunkohle entstanden ist und mit der Wasserfarbe verbunden ist. Im Sonnenschein ist das Wasser von Księżycowy Teich metallisch, silbern und glanzend. Die Grube (Fläche 15,2 ha) hat auserge-wohnliche Gestalt. Von Tuplice erschwert das dichte Schilf und des jungen Kieferwaldes den

Zugang zum Ufer. An der anderen Seite wachsen am Ufer grose Eichen, Linden und Espen und dazwischen verläuft ein verschlungener Pfad. Er führt zu den Angelstellen und wunderbarem Pfad, an dessen beiden Seiten Baume wachsen, zuerst in regularen Abständen alte Eichen, dann junge miteinander geflochtene Laubbaume. Der Pfad ist eine schmale Grenze zwischen Księżycowy Teich und zwei andere Gewasser, die an dem ehemaligen Ziegelwerk gelegen sind. Wie attraktiv sieht die grose Eiche aus, der dort steht und sich über das Wasser beugt. Die Ufer ist meistens zwei Meter hoch, an manchen Stellen ist mit dem Wasserspiegel gleich.

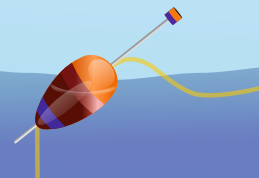
Cegielniany

Dziś po ogromnej cegielni w Tuplicach nie został niemal żaden ślad. Zniknęły dwa wysokie kominy, które uwiecznione na starej fotografii odbijają się w wodzie, niemal dając świadectwo minionej świetności i akwenu, i cegielni. Cegielniany ma malownicze położenie. Od strony zlikwidowanej cegielni brzeg jest stromy, wysoki, niedostępny, broniony akacjami. Gdy zakwitną, nastrojowo odbijają się w posępnej wodzie. Również stromizna ogranicza dostęp od strony Cielmowa. Gdy uda się na nią wdrapać, wówczas otwiera się nam urokliwy widok na skupisko trzech wyrobisk: Cegielnianego, Zielonego i Księżycowego. Są one tuż obok siebie. Cegielniany i Zielony rozdziela przesmyk otoczony ogromnymi dębami. Można zauważyć też ślady po dawnej kolejce wąskotorowej, która służyła do transportu gliny z Chełmicy. Po przeciwnej stronie Cegielniany graniczy z Księżycowym.

Cegielniany

Heute gibt es eigentlich keine Spuren mehr nach dem grossen Ziegelwerk in Tuplice. Zwei grose Schornsteine sind verschwunden, die an alten Fotos sich im Wasser widerspiegeln und von der Blutezeit des Gewassers und des Ziegelwerkes zeugen. Cegielniany Teich ist wunderschön gelegen. Von der Seite des ehemaligen Ziegelwerkes ist der Ufer steil, hoch und nicht zugänglich, durch Akazien geschützt. Wenn sie aufblühen, leuchten sie stimmungsvoll im dunklen Wasser. Auch von Cielmow ist der Ufer steil und nicht zugänglich. Wenn es uns aber gelingt, hochzuklettern, dann kann man wunderschönen Blick auf drei Gruben genießen: Cegielniany, Zielony und Księżycowy. Sie liegen nebeneinander. Cegielniany und Zielony sind nur durch eine schmale Landenge getrennt, die mit Eichen bewachsen ist. Man kann hier auch Spuren der ehemaligen Schmalspurbahn finden, die zum Tontransport aus Chełmica diente. An der

Wyrobisko Cegielniany dzieli na dwie części wąski pas ziemi. Rośnie tu ogromny dąb. Jedna część (bliżej cegielni) jest owalna, w lustrze wody uroczo odbijają się drzewa. Natomiast druga część jest wydłużona, wąska i niemal w całości porośnięta trzciną.

Kołkowy

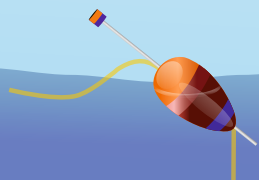
Pomiędzy Tuplicami a Cielmowem rozciąga się wyrobisko o zjawiskowym pięknie. W istocie, to las, który runął. Gdy po wydobyciu węgla brunatnego dokonano zawału ziemi, stopniowo porośnięte drzewami zapadlisko wypełniło się wodą. Nad jej powierzchnią wystawały czuby drzew. Sterczą one do dziś, tyle że bez gałęzi, dając nazwę temu unikatowemu zbiornikowi. Kołkowy ma 18,4 ha. Od strony Tuplic wzdłuż brzegu przeżyła ścieżka. Można nią swobodnie iść aż na przeciwległy kraniec wyrobiska, podziwiając malownicze zatoczki, gęstwą olbrzymich olch, wyspę, gąszcz kołków wystających z wody na wysokość pół metra oraz kłębowisko osik powalonych przez bobry. Co rusz widoczne są stanowiska wędkarzy. Natomiast od strony Cielmowa brzegi Kołkowego są niemal niedostępne. Włada tu trzcina. Moczary, rozlewiska, płataniny ścieżek, powyginane drzewa są tyleż czarowne i niezwykle, co niebezpieczne. Łatwo tu zabłądzić, wpaść do grzęzawiska. Nawet zimą trudno się przedostać przez bagnisko. To doskonała zaporą, dzięki której ptactwo ma bezpieczne schronienie. Do Kołkowego wpływa potok mający swe źródło w Cielmowie. Wypłynąwszy po przeciwnej stronie wyrobiska, dalej toczy się łagodnie pomiędzy uregulowanymi brzegami. Zanim dopłynie do Nysy Łużyckiej, zasila liczne tuplickie stawy hodowlane, wśród nich Staw Wielki o pow. 50 ha. Kołkowy – prawdziwa oaza ciszy, zieleni, wody, która w zależności od światła słonecznego raz jest brązowa, raz szara, to znów modra. Łącznie z moczarami, rzeczką i lasem Kołkowy tworzy całość o niezrównanej wartości przyrodniczej.

gegenüberliegenden Seite grenzt Cegielniany Teich mit Książycowy. Die Grube Cegielniany wird durch eine schmale Landenge in zwei Teile geteilt. Hier wächst eine grose Eiche. Ein Teil (naher dem Ziegelwerk) ist oval, im Wasser widerspiegeln sich die Baume. Der zweite Teil ist lang, schmal und fast vollig mit Rohricht bewachsen.

Kołkowy

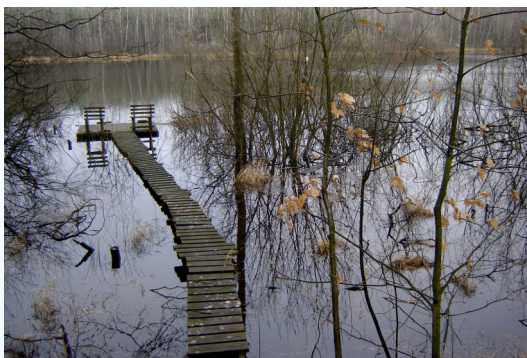
Zwischen Tuplice und Cielmow erstreckt sich eine wunderschöne Abbaugrube. Tatsächlich ist das ein Wald, der eingestürzt ist. Nachdem die Braunkohle gefordert worden war, wurde der Restloch verkippt; teilweise mit Baumen bewachsener Restloch fullte sich relativ schnell mit Wasser. Über Wasserspiegel ragten die Baumgipfel. Sie ragen bis heute, aber ohne Aste mehr, so ist auch der Name dieses einzigartigen Gewassers entstanden. Der Teich ist 18,4 ha gros. Von Tuplice verläuft ein Pfad dem Ufer entlang. Man kann mit dem Pfad auf anderes Ufer der Abbaugrube gelangen und malerische Buchten, die dichten Erlen, eine Insel, die aus dem Wasser ragenden Baumreste sowie dichte durch Biber gefallene Erlen bewundern. Auf jeden Schritt und Tritt gibt es Angelstellen. Von Cielmow ist das Ufer von Kołkowy Teich dagegen fast unzugänglich. Es herrscht hier vorwiegend Schilfrohr. Sumpf, Marschland, geflochtene Pfade, gebogene Baumstamme sind sowohl bezaubernd als auch ungewöhnlich und gefährlich. Man kann sich hier leicht verlaufen. Auch im Winter ist es schwer, den Sumpf zu überqueren. Das ist ausgezeichnete Sperre, so dass die Vogel hier sicheren Lebensraum haben. In Kołkowy Teich fließt ein Bach ein, der Seine Anfang in Cielmow hat. Er fließt langsam an einer Seite der Abbaugrube und verläuft weiter zwischen den regulierten Ufern. Bevor er in Lausitzer Neise einfließt, versorgt unterwegs zahlreiche Zuchtteiche von Tuplice, u.a. Staw Wielki (Groser Teich) mit der Fläche von 50 ha. Kołkowy Teich – ist eine Oase der Ruhe, des Grunen, Wasser, das abhängig vom Sonnenschein entweder Braun, Grau oder blau ist. Zusammen mit dem Sumpf, Fluss und Wald bildet Kołkowy Teich eine Ganzheit von groser natürlicher Bedeutung.

Betonówka

To łowisko specjalne z licznymi stanowiskami wędkarzy. Znajduje się tutaj parking, wiata i miejsce, gdzie można rozpalić ognisko. Betonówka swą nazwę zawdzięcza drodze z betonowych płyt, która przebiega tuż przy wyrobisku i prowadzi do Chełmicy. Betonówka jest duża (39 ha) i przypomina jezioro polodowcowe. Rozciąga się wzdłuż osi północ – południe, lekko odchylając się ku zachodowi. Jednym krańcem dotyka wspomnianej betonowej drogi, a drugim zahacza o drogę Tuplice – Trzebiel. Od strony Cielmowa wzdłuż dość wysokiego brzegu Betonówki wiedzie ścieżka pośród buków, brzoź, jodełek. Dochodzi do strumyka i dalej biegnie między olchami i osikami. Przy wysokim brzegu tuż przy drodze 294 ścieżka skręca. Można z niej ujrzeć jakże urokliwą panoramę wyrobiska, a także (letnią porą) kwitnące grążele i lilie wodne. Od strony betonowej drogi ścieżka jest bardzo wąska, trzeba się przeciskać między gęstością młodych drzew liściastych i iglastych. Wyrobisko można obejść dookoła, jednak bezpośredni dostęp do wody łatwy jest w niewielu miejscach. Do Betonówki wpada strumyk, który toczy wodę spod Jagłowic. Wyjątkową atrakcją turystyczną stanowi nie tylko Betonówka, ale też tunel, niegdyś trakt wąskotorówki. Tuż za nim widnieje śliczne grzęzawisko.

Betonówka

Das ist ein Fanggebiet mit zahlreichen Angelstellen. Es gibt hier einen Parkplatz, eine Überdachung und Feuerplatz, wo man Lagerfeuer machen kann. Betonowka verdankt Seine Namen dem Weg aus Betonplatten, der in der Nähe verläuft und weiter nach

Chełmica führt. Der Teich ist groß (39 ha) und ahmt einem Gletscherrandsee. Er erstreckt sich vom Norden nach Süden und neigt sich leicht nach Westen. Einerseits grenzt er an den Weg aus Betonplatten und andererseits an die Strasse Tuplice – Trzebiel. Von Cielmow verläuft ein Pfad dem steilen Ufer entlang, unter Buchen, Linden und Tannen. Der Pfad kommt zu einem Bach und verläuft weiter unter Erlen und Espen. Bei steilen Ufer gleich neben dem Weg 294 biegt er ab. Man kann hier das Panorama der Abbaugrube, und auch (im Sommer) blühende Teichrosen und Lilien bewundern. Von der Seite des Betonweges ist der Pfad sehr schmal, man muss durch dichte Laub- und Nadelbaume zwangen. Man kann rund um die Abbaugrube wandern, aber der direkte Zugang zum Wasser ist nur an manchen Stellen möglich. In Betonowka fließt ein Bach ein, der von Jagłowice das Wasser führt. Eine touristische Attraktion ist nicht nur der Teich selbst, sondern auch der Tunnel der ehemaligen Schmalspurbahn. Hinter dem Tunnel befindet sich wunderschönes Moor.

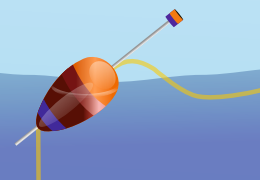
Zielony

W bezpośredniej bliskości tuplickiej cegielni usytuowały się trzy wyrobiska: pośrodku Cegielniany, od strony Tuplic – Księżycowy, od strony Cielmowa – Zielony. Dzieli je zaledwie kilka metrów. Zielony swą nazwę zawdzięcza kolorowi wody. W zależności od kąta padania promieni słonecznych, przybiera różne odcienie zieleni: oliwkowy, seledynowy, szmaragdowy. Wyrobisko znajduje się w głębokiej niecce i zewsząd jest otoczone drzewami. Dostęp do wody nie jest łatwy ze względu na stromy, wysoki brzeg. Na Zielonym jest kilka bajecznie uroczych wysepek porośniętych brzożami, zaś w szuwarach ptactwo wodne ma swe legowiska.

Zielony

In direkter Nähe des Ziegelwerkes von Tuplice befinden sich drei Abbauräume: in der Mitte Cegielniany, von Tuplice - Księżycowy, von Cielmow – Zielony. Sie sind einige Meter voneinander entfernt. Zielony seinen Namen verdankt er der Wasserfarbe. Abhängig von den Sonnenstrahlen hat das Wasser unterschiedliche Farbe: olivengrün, hellgrün, smaragdgrün. Die Grube befindet sich im tiefen Becken und ist mit Baumen umgeben. Der Zugang zum Wasser ist wegen des steilen Ufers erschwert. Auf dem Teich gibt es einige wunderschöne kleine Insel, die mit Linden bewachsen sind, und im Schilf haben die Vogel ihre Nester.

Przy kolejce

Wyrobnisko leży przy wąskotorowej kolejce wiodącej od cegielni do Betonówki. Dziś trudno odnaleźć ten wąskotorowy trakt, jako że zarósł tarniną i drzewkami. Akwen Przy kolejce ma kształt zbliżony do kwadratu. Niewielki cypel wrzyna się w wodę i podprowadza do niedużej uroczej wysepki. Rosną na niej brzozy, do których tuli się chatynka. Woda wyrobiska ma czarowny kolor turkusu, który przy mocnym blasku słońca przeobraża się w głęboki błękit, skrzący szafir. Wokoło rośnie sosnowy las. Dostęp do akwenu jest możliwy, ale tylko przy brzegu od strony dróżki wiodącej do wyrobiska Księżycowy. Dostęp do pozostałych brzegów strzegą moczary, grząska ziemia oraz stromizna. Atrakcją przyrodniczą tego miejsca jest wełnianka, przypominająca bawełnę i która przepięknie rośnie na grzęzawisku przy jednym z brzegów akwenu.

Przy kolejce

Die Abbaugrube liegt bei der Schmalspurbahn, die vom Ziegelwerk nach Betonowka fuhr. Heute kann man die Bahnstrecke schwer finden, denn sie ist mit Grass und Baumen bewachsen. Das Gewasser bei der Eisenbahn ist dem Quadrat ähnlich. Eine schmale Landzunge fuhr zur wunderschönen kleinen Insel. Dort wachsen Linden und unter ihnen steht ein Hauschen.

Das Wasser hat schone Turkis Farbe, die im vollen Sonnenschein tief blau wird, glanzender Saphir. Rund um wächst ein Kieferwald. Der Zugang zum Gewasser ist nur von einer Seite möglich, vom Pfad, der zum Księżycowy Teich fuhr. Der Zugang von anderen Seiten ist wegen sumpfigen Boden und steilen Ufer unmöglich. Die naturliche Attraktion der Stelle ist Wollgras, das der Wolle ahnelt und das sehr schon am Sumpf an einem Ufer wächst.

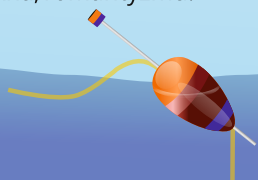
Góry

Na osi północ – południe w głębokiej rynnicy w niewielkiej odległości od akwenu Przy kolejce leży wyrobisko Góry. Jest ono długie i wąziutkie. Brzegi ma strome. Porastają je drzewa różnych gatunków. Nazwa: Góry – nie jest przypadkowa. Otóż, z powodu działalności człowieka (wydobycie gliny) na północ od wyrobiska powstały jary, wąwozy, wzniesienia, na które trudno wejść. Dzięki temu teren jest bardzo urozmaicony a pejzaż czarowny. Woda wyrobiska przybiera przeróżne kolory, raz jest ciemnoniebieska, raz mocno zielona. Cisza wokoło oraz frapujące otoczenie sprawiają, że wyrobisko Góry o każdej porze dnia czy roku jest pełne piękna, romantyzmu.

Góry

Auf der Achse Norden- Suden in einem Tiefen Becken, nicht weit vom Gewasser „Przy kolejce“ liegt die Abbaugrube Gory. Sie ist lang und sehr schmal. Die Ufer sind steil und mit verschiedenen Baumarten bewachsen. Der Name Gory ist nicht zufällig. Infolge der menschlichen Tätigkeit (Tonforderung) sind nordlich von dem Abbauraum Schluchten, Hohlwege, Erhöhungen entstanden, die schwer zu besteigen sind. Dank dessen ist das Gelände vielfaltig und die Landschaft zauberhaft. Das Wasser hat verschiedene Farben, einmal ist es dunkelblau, und dann dunkel grun. Die Ruhe und wunderschöne Umgebung bewirken, dass das Gewasser Gory um jede Tageszeit sehr schon und romantisch aussieht.

Pałacowy

Nieduży akwen w kształcie koła położony na północ od pałacu w Chełmicy. Wiosną wokoło jakże uroczko kwitną żółte kosańce. W lecie wodę okrywa jakby kożuch z rzęśli i innych roślinek. Jesienią i zimą zaś obiekt nie czynnego pałacu, malowniczo odbijający się w wodzie i wiekowe dęby.

Pałacowy

Ein nicht so großes Gewässer in Form von einem Kreis, nordlich vom Schloss in Chełmica. Im Frühling blühen hier sehr schön Schwertlilien. Im Sommer ist die Oberfläche von Wassersternen und anderen Pflanzen bedeckt. Im Herbst und Winter widerspiegelt sich im Wasser das Schloss und alte Eichen.

Parkowy

To rozległy akwen położony w parku w Chełmicy. Ma bardzo urozmaicone brzegi. Od strony zachodniej jest trudno dostępny ze względu na gęszcz drzew oraz grząski teren i liczne cypelki wrzynające się w wodę. Od północy wąska droga oddziela je od wyrobiska o nazwie Grobla. Brzeg drogi jest stromy, tworzy skarpe, za którą rozciągają się moczary nie do przebycia. Od wchodu dostęp do wyrobiska jest dość łatwy. Tu rozciąga się śliczny park pełen buków, dębów, a jeden zwłaszcza dąb jest ogromny. Od południa w niedużej odległości Wyrasta pałac: mocno podupadły i poprzez to jakże tajemniczy, balladowy. Od strony Cielmowa do pałacu wiedzie aleja dębowa.

Parkowy

Das ist ein breites Gewässer, das im Park in Chełmica gelegen ist. Es hat abwechslungsreiche Ufer. Vom Westen ist es schwer zugänglich, wegen dichter Baume und sumpfigen Bodens sowie zahlreicher Landzungen, die weit ins Wasser reichen. Vom Norden wird es von einem anderen Gewässer Namens Grobla durch einen schmalen Weg getrennt. Der Strassenrand ist steil, und bildet eine Boschung, hinter der sich ein Sumpferstreckt. Vom Westen ist der Zugang zum Gewässer ziemlich einfach. Hier gibt es einen schönen Park mit Buchen, Eichen, von denen ein sehr gros ist. Südlich steht ein Schloss, der ziemlich verfallen und dadurch auch geheimnisvoll und marchenhaft ist. Von Cielmow fuhr zum Schloss eine Eichenallee.

Der Strassenrand ist steil, und bildet eine Boschung, hinter der sich ein Sumpferstreckt. Vom Westen ist der Zugang zum Gewässer ziemlich einfach. Hier gibt es einen schönen Park mit Buchen, Eichen, von denen ein sehr gros ist. Südlich steht ein Schloss, der ziemlich verfallen und dadurch auch geheimnisvoll und marchenhaft ist. Von Cielmow fuhr zum Schloss eine Eichenallee.

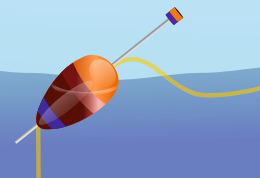
Grobla

Znajduje się pomiędzy Cielmowem a Chełmicą i zajmuje powierzchnię 5,6 ha. Od południa przylega do wyrobiska Parkowy, natomiast od wschodu trzeba przejść około 50 metrów, aby ujrzeć wyrobisko Tarcza. Grobla swą nazwę ma ze względu na wążutki przesmyk, który rozdziela to wyrobisko na dwie części: wschodnią (mniejszą) i zachodnią (większą). O każdej porze roku przesmyk zachwyca urodą. Ludzie rzadko tu zaglądną, bo dojście do Grobli jest niewidoczne, skryte w gęstwie jodełek i młodych buków. Można na nie trafić od strony wyrobiska.

Grobla

Befindet sich zwischen Cielmow und Chełmica und nimmt die Fläche von 5,6 ha ein. Südlich grenzt es an das Gewässer Parkowy, und von der ostlichen Teil muss man ca. 50 m laufen, um das Gewässer Tarcza zu sehen. Grobla – der Name wird von enger Landenge abgeleitet, die das Gewässer in zwei Teile aufteilt: ostlichen (kleineren) und westlichen (groseren) Teil. Um jede Jahreszeit begeistert die Landenge mit ihrer Schönheit. Man kann hier Leute selten treffen, weil der Zugang zur Landenge unsichtbar, unter dichten Tannen und jungen Buchen versteckt ist. Es ist besser zum Gewässer von der Seite Tarcza Teich zu kommen.

Tarcza

Tarcza Przypomina rycerską tarczę i leży w Chełmicy, obok parku. Bardzo łatwo można dostać się do Tarczy albo ścieżką rowerową, albo polną drogą łączącą Cielmów z Chełmicą. W gminie Tuplice to najbardziej popularne łowisko wędkarskie (pow. 5,3 ha). O jego walorach przesądzają cichość, piękno lustra wody i linii brzegowej oraz łatwy dojazd. Wyrobisko można obejść ścieżką, zaczynając od skupiska dróg, w tymże miejscu otwiera się widok na całą Tarczę oraz kępę ogromnych topoli na jej brzegu. Brzeg porastają olchy i topole.

Tarcza

Es ahnelt dem Schutzschild und Liege in Chełmica, bei dem Park. Man kann sehr leicht zum Teich Tarcza entweder mit dem Radweg oder einem Feldweg gelangen, der Cielmow mit Chełmica verbindet. In der Gemeinde Tuplice ist das eine der beliebtesten Angelstellen (Fläche 5,3 ha). Seine Vorteile sind Ruhe, schöner Wasserspiegel und Ufer sowie einfache Zufahrt. Die Abbaugrube kann man mit einem Pfand umgehen, vom

Knotenpunkt der Wege beginnend, hier hat man schonen Blick auf ganzes Gewasser Tarcza sowie einige Pappeln an seinem Ufer. Am Ufer wachsen Erle und Pappeln.

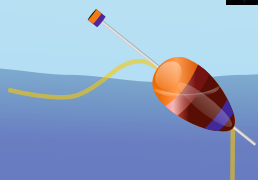
Ścieki

Choć wyrobisko jest duże (3,7ha) i śliczne, jednak nie wiele osób wie o jego istnieniu. Leży kilka kroków od drogi Trzebieł-Tuplice. Znajduje się w niecce, ponadto zewsząd otacza je gęsty las. Trudno zejść do wody, a obejście wyrobiska jest zgoła niemożliwe. Trzeba przedzierać się przez szuwały i krzewy, a ziemia grząska, bagnista. Na wyrobisku jest wyspa porośnięta drzewami. Całość (akwen, jego brzegi, wyspa i las) tworzą jedyną w swoim rodzaju i jakże romantyczną atrakcję przyrodniczą. Hałas powodowany przez samochody trochę umniejsza walory wyrobiska. Gdy jednak uda się przedrzeć z dala od drogi, wówczas trud wynagrodzą cisza i majestat błękitnej wody otulanej lasem. W pobliżu wyrobiska znajduje się oczyszczalnia ścieków (jednak woda nie spływa do akwenu). Nazwa wyrobiska ma związek z oczyszczalnią ścieków.

Ścieki

Obwohl der Abbauräum groß und schön ist (3,7 ha), kennen nicht viele das Gewässer. Es liegt nicht weit von der Strasse Trzebieł-Tuplice. Es befindet sich in einem Becken und wird durch dichten Wald umgeben. Es ist schwer ans Wasser zu kommen, und der Umgang des Gewässers ist fast unmöglich. Man muss durch dichtes Schilf und Straucher vordringen, der Boden ist sumpfig. Auf dem Gewässer gibt es eine mit Bäumen bewachsene Insel. Das Ganze (Gewässer, seine Ufer, Insel und Wald) bilden einzigartige und einmalige, romantische natürliche Besonderheit. Der Lärm von Autos verringert die Vorteile des Gewässers. Wenn es uns aber gelingt, durch dichte Bäume weit von der Strasse vorzudringen, können wir Ruhe und die Schönheit des blauen Wassers genießen. In der Nähe des Gewässers befindet sich Klaranlage (das Wasser fließt aber nicht ins Wasser). Der Name des Gewässers ist eben von der Klaranlage abzuleiten.

Gajówka

Bardzo znane wyrobisko, ulubione przez wędkarzy, a w lecie – ze względu na piaszczystą skarpe i czystą wodę oraz pomost wykonany amatorskim sposobem – przez licznych amatorów relaksu. Kąpiel nie jest jednak wskazana, gdyż można tutaj znaleźć pozostałości dawnych urządzeń kopalnianych.

Wyrobisko leży na północ od Tuplic (w pobliżu Łazów). Wiedzie do niego polna droga łącząca Tuplice i Łazy. Akwen dzieli się na dwie części, choć brak jest naturalnej czy sztucznej linii podziału. We wschodniej części jest koliste i ma niebieską wodę, wystają z niej liczne lilie. Brzeg zaś porastają brzozy i osiki. Natomiast w części zachodniej ma nieregularną linię brzegową, poszarpaną, raczej niedostępną, pełną osik. Nie to jednak stanowi o dziwności Gajówki, lecz barwa wody. W tym miejscu niemal zawsze jest ona brązowa. Innymi słowy, jedną połową Gajówki włada błękit, drugą zaś dzierży brąz. Z tej drugiej części akwenu wypływa strumyk i po kilkunastu metrach zasila potok wypływający z Kołkowego.

Polny

Nazwa wyrobiska jest nieco myląca, gdyż dziś wokół niego rośnie las pełen sosen i brzoź. Od północnej strony obok przebiegał szlak kolejowy łączący Lubsko z Łęknicą. Dziś trudno go wypatrzeć z powodu krzewów i drzewek. To niezbyt duży akwen, jednak dość długi. Od zachodu przylega do Gajówki. Oba te wyrobiska rozdziela leśna dróżka. Niemal w całości akwenum władają szuwały. Tafla wody ledwo jest widoczna. Co stanowi o wyjątkowości Polnego? Bez dwóch zdań: linia brzegowa! To jedno kłębowisko jarów, uskoków, zapadlisk, zatoczek. Romantyczna dzikość fascynuje.

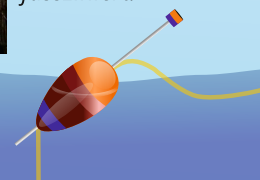
Gajówka

Ein sehr bekanntes Gewässer, von Anglern bevorzugt, und im Sommer wird– wegen sandiger Boschung und sauberen Wassers und von Amateuren ausgeführter Brücke – von vielen Menschen besucht. Das Baden ist aber nicht empfohlen, denn man kann hier die Reste der Bergwerkeinrichtungen finden. Das Gewässer liegt nördlich von Tuplice (in der Nähe von Łazy). Zum Gewässer

führt ein Feldweg, der Tuplice und Łazy verbindet. Das Gewässer wird in zwei Teile geteilt, obwohl es an der natürlichen oder künstlichen Grenzlinie fehlt. Der östliche Teil ist rund und hat blaues Wasser, es gibt hier auch viele Lilien. Das Ufer wird mit Birken und Espen bewachsen. Der westliche Teil hat dagegen unregelmäßige Uferlinie, ist eher unzugänglich, hier wachsen viele Espen. Das ist aber keine Besonderheit des Gewässers, sondern seine Wasserfarbe. An der Stelle ist das Wasser meistens braun. Mit anderen Worten ein Teil des Gewässers ist immer blau, der andere dagegen immer braun. Von der anderen Seite fließt ein Bach aus und nach einigen Metern versorgt mit Wasser ein aus Kołkowy ausfließenden Bach.

Polny

Der Name des Gewässers ist et was irreführend, denn heute wachsen um das Gewässer herum viele Kiefer und Birken. Im Norden verlief eine Eisenbahnlinie, die Lubsko und Łęknica verbunden hat. Heute ist sie wegen dichter Straucher und Baume schwer zu sehen. Das ist kein großes Gewässer, aber ziemlich lang. Im Osten grenzt das Gewässer an Gajowka. Beide Gewässer sind von einem Waldpfad getrennt. Fast auf ganzem Gewässer wachsen Schilf. Der Wasserspiegel ist fast nicht zu sehen. Warum ist das Gewässer einmalig? Zweifelsohne wegen der Uferlinie! Hier gibt es viele Schluchten, Sprünge, Erdestürze, Buchten. Romantische Wildheit fasziniert.

Długi

Akwen leży na skraju lasu, jest naturalnym przedłużeniem Kołkowego i uroczo podchodzi do Gajówki. Jest mocno wydłużony (stąd nazwa – Długi) i bardzo wąski. Niemal

całkowicie porasta szuwarami, przez które z trudem można ujrzeć wodę, na niej zaś biel lilii. Od strony Gajówki wyrobisko tworzy zawijas i wrzyna się w las. Na krańcu tegoż zawijasa duże dęby pilnują ciszy i kierują wzrok ku kosaćcom, które przycupnęły tuż przy brzegu. Na zachód i równoległe do wyrobiska Długi biegnie polna dróżka łącząca Tuplice z łązami.

Tuż za nią widnieją dwa wyrobiska. Pierwsze zewsząd okalają trzciny, dostęp do brzegu możliwy jest w jednym miejscu, a mianowicie, przy ogromnym dębie dróżka wiedzie do altanki pośród brzoź. Woda akwenu o ślicznym kolorze oliwki. Wokoło teren podmokły, zgoła bagnisty, pełen olch i osik – oaza dzikiej zwierzyny. Nieco dalej jest drugie wyrobisko, także prowadzi do niego dróżka. Do niedawna dookoła rosły ogromne osiki, malowniczo odbijając się w ciemnej wodzie. Te wyrobiska prawdopodobnie noszą nazwy: Duży Kółkowy i Mały Kółkowy.

Długi

Das Gewässer liegt am Waldrand und ist natürliche Verlängerung von Kołkowy, das zauberhaft in Gajowka übergeht. Es ist stark ausgedehnt (daher der Name – Lang) und sehr schmal. Fast überall

wachsen Schilf, durch die man sehr schwer das Wasser und weise Lilien sehen kann. Von Gajowka bildet das Gewässer einen Schnorkel und Schneider sich in den Wald ein. Am Ende des Schnorkels wachen große Eichen über die Ruhe und leiten unser Blick zu Schwertlilien, die am Ufer wachsen. Im Westen, das Gewässer Długi entlang, verläuft ein Pfad, der Tuplice mit Łazy verbindet. Hinter dem

Pfad befinden sich zwei Gewässer. Das erste wird rund um mit Schilf bewachsen, der Zugang zum Ufer ist nur an einer Stelle möglich, und zwar an einer großen Eiche läuft ein Pfad bis einem kleinen Häuschen unter den Birken. Das Wasser hat olivengrüne Farbe. Rund um gibt es sumpfigen Boden, voll von Erlen und Espen – eine Oase für Wildtiere. Ein bisschen weiter gibt es ein zweites Gewässer, auch zu dem Gewässer führt ein Pfad. Noch vor kurzem wuchsen hier große Espen, die sich schon im Wasser widerspiegeln. Diese Gewässer heißen wahrscheinlich: Duży Kołkowy und Mały Kołkowy.

Policyjny

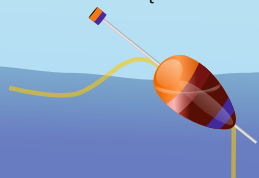
Pomiędzy Aleją Wojska Polskiego a ulicą Ogrodową w Tuplicach znajduje się wyrobisko o nazwie Policyjny (dawniej– Milicyjny). Nazwa pochodzi od znajdującego się przed wielu lat w tym miejscu posterunku Policji. Wyrobisko jest długie, dość wąskie. Na południu jego brzeg tworzy stromą skarpe. Po przeciwnej stronie – brzeg łagodnie się obniża. W tym miejscu wypływa strumyk. Okalają go niedostępne mokradła będące we władaniu olch i (wiosną) wyłoczone kaczeńcami. Od strony ulicy Ogrodowej zbiornik ma brzeg poszarpany, potargany, raz niższy, raz wyższy. Pełen brzoź. Rozciąga się tu sosnowy las. Natomiast od strony Alei WP brzeg ma jeszcze bardziej urozmaiconą linię. Z kolei w zatoczce i na cyplu można się relaksować urodą akwenu.

Policyjny

Zwischen Aleja Wojska Polskiego und Ogrodowa Strasse in Tuplice befindet sich ein Gewässer mit dem Namen Policyjny (früher– Milicyjny). Der Name stammt von der an der Stelle vor vielen Jahren stehenden Polizeibehörde. Das Gewässer ist lang und ziemlich schmal. Im Süden gibt es am Ufer eine Böschung. Gegenüber fällt das Ufer leicht. An der Stelle fließt ein Bach aus. Um das Gewässer herum gibt es Sumpf mit vielen dort wachsenden Erlen und (im

Frühling) gold blühenden Sumpfdotterblumen. Von der Ogrodowa Strasse ist das Ufer zackig, einmal hoch und einmal niedrig, voll von Birken. Ein Kieferwald erschreckt sich hier. Von der Strasse Aleja WP hat das Ufer unterschiedliche Linie. In der Bucht und auf dem Landzunge kann man die Schönheit des Gewässers genießen.

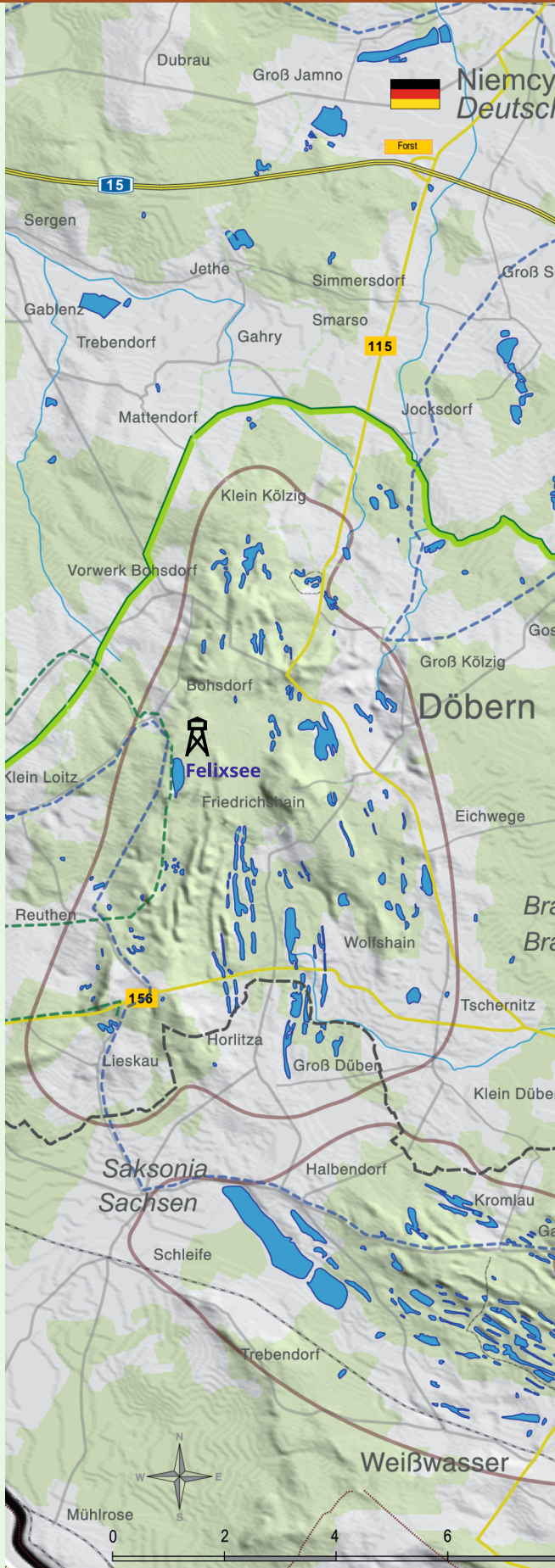
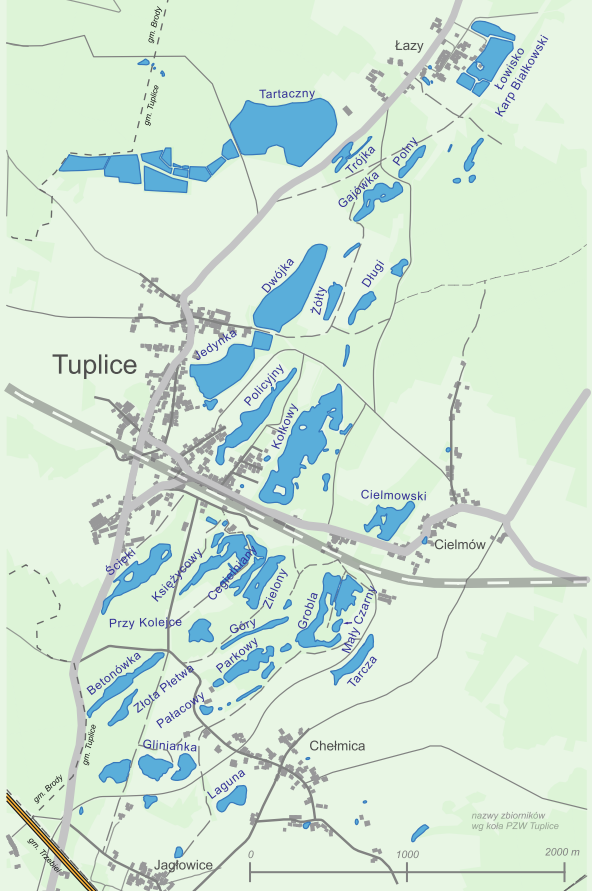

POJEZIERZE ANTROPOGENICZNE NA ŁUKU MUŻAKOWA ANTHROPOGENE SEENPLATTE auf dem Muskauer Bogen

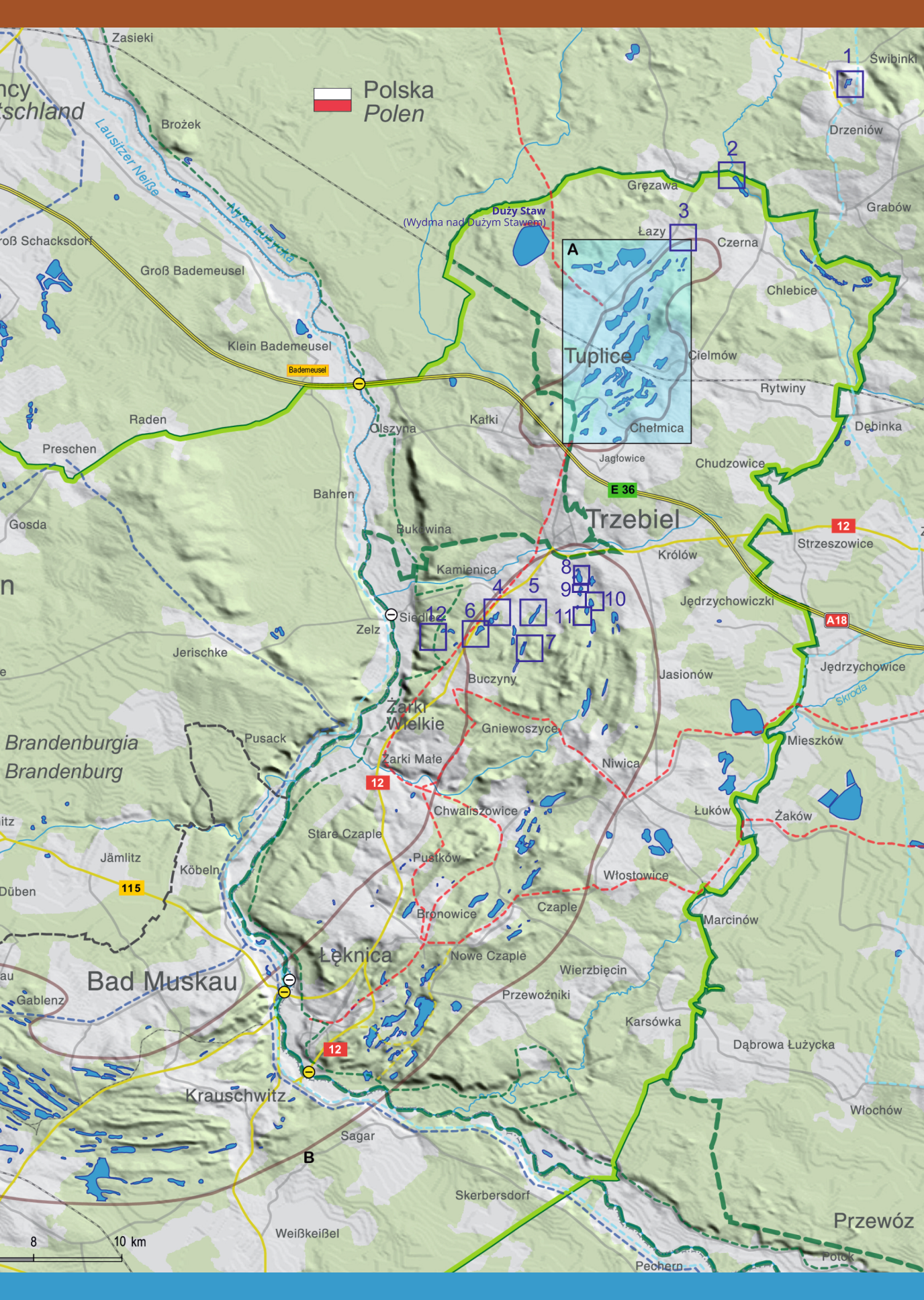
Legenda / Legende

- zbiorniki antropogeniczne, stawy
Anthropogene Wasserbecken, Teiche
- granica Światowego Geoparku UNESCO „Łuk Mużakowa”
Grenze UNESCO Global Geopark „Muskauer Faltenbogen”
- granica Parku Krajobrazowego „Łuk Mużakowa”
Grenze Landschaftspark „Muskauer Faltenbogen”
- struktura głaziektoniczna Łuku Mużakowa
widoczna w ukształtowaniu rzeźby terenu
*Grenze des Gebiets mit den in der Morphologie des Gelände sichtbaren
glazialektonischen Störungen des Muskauer Faltenbogens*
- autostrada, autostrada zjazd
Autobahn, Autobahnanchlussstelle
- drogi krajowe, drogi lokalne
Bundesstraße, Landstraße
- linia kolejowa - normalnotorowa, wąskotorowa
Eisenbahn, Kleinbahn
- przejście graniczne, przejście graniczne piesze
Grenzübergang, Grenzübergang Fußgänger
- granica państwowa, granica krajów związkowych Niemiec
Landesgränze, Grenze der Bundesländer Deutschlands
- lasy, rzeźba terenu
Wälder, Relief
- główne rzeki, ciek
Hauptflüsse, Wasserlauf
- obszar zabudowany
Bebautes Gebiet
- wyrobiska czynnych kopalni węgla brunatnego
Abbauräume der tätigen Braunkohlengruben
- szlaki rowerowe
Fahrradwege
- łowiska - zbiorniki pokopalniane, stawy rybne / *Fischerei - Bergbaurestgewässer, Fischeichte*

1 Glinianki Drzeniów	4 Bliźniaki	7 Jabłonka	10 Szmaragdowy
2 Grabówek	5 Ziemiłcki	8 Kapieliśko	11 Turkusowy
3 Łowisko Karp Białkowski	6 Żółty	9 Czarny	12 Kamienicki

 Polska
Polen

A
Tuplice

E 36
Trzebiel

12
Żarki Wielkie

Bad Muskau

Lęknica

Przewóz

8 10 km

Złota Płetwa

Leży kilkadziesiąt metrów na południe od Betonówki. Można do niego dojść leśną drogą. Akwen jest o połowę mniejszy od Betonówki. Mieści się w głębokiej niecce, więc dojście bezpośrednio nad wodę jest utrudnione. Brzeg wysoki (ok. 3 metry) i bardzo stromy. Wyrobisko jednym krańcem zbliża się do drogi nr 294 (Trzebiel – Tuplice – Lubsko), tworząc urokliwe zakole a przeciwny jego kraniec (od strony Chełmicy) jest łagodny. W tym miejscu pośród olch płynie strumyk, więc ziemia jest grząska, a za strumykiem bagnista. Dokoła Złotej Płetwy rosną drzewa, na ogół brzozy i osiki. Z wysokiego brzegu impresyjnie odbijają się w wodzie. Na południe od Złotej Płetwy i blisko ścieżki rowerowej z Trzebiela do Tuplic oraz niedaleko drogi do Jagłowic znajduje się mroczne, owalne, spore wyrobisko o nazwie Wojskowy.

Złota Płetwa

Befindet sich einige Dutzend Meter von Betonowka. Man kann zu diesem Gewässer mit einem Waldpfad kommen. Das Gewässer ist zweimal kleiner als Betonowka. Es liegt in einem tiefen Becken, also der direkte Zugang zum Wasser ist schwer. Das Ufer ist hoch (ca. 3 m) und sehr steil. Das Gewässer grenzt einerseits an die Strasse Nr. 294 (Trzebiel – Tuplice – Lubsko), und bildet eine Schleife, sein

gegenüberliegendes Ufer (von Chełmica) ist leicht. An der Stelle fließt unter Erlen ein Bach, also der Boden ist sumpfig, hinter dem Bach auch. Rund um Złota Płetwa wachsen Baume, vor allem Birken und Espen. Vom hohen Ufer widerspiegeln sie sich im Wasser. Südlich von Złota Płetwa, in der Nahe vom Radweg von Trzebiel nach Tuplice und nicht weit von der Strasse nach Jagłowice befindet sich finsteres, ovales und großes Gewässer mit dem Namen Wojskowy.

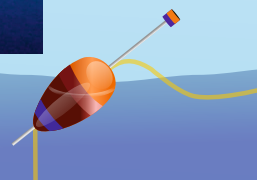
Laguna

O kilkanaście kroków od wyrobiska Kopalniany w kierunku wschodnim ciągną się trzy niewielkie wyrobiska. Podchodzą pod Chełmicę. Obok nich biegnie ścieżka rowerowa. Pierwsze z nich nazywa się Laguna. Łatwo do niej dojść od strony wyrobiska Wojskowy, jednak pozostałe brzegi są niedostępne ze względu na gęszcz szuwarów, wysoki i bagnisty brzeg i gęstość drzew. Ma kształt czworoboku. Woda jest czystutka, błękitna. Drugie wyrobisko – Glinianka – dostępne jest po zejściu ze ścieżki rowerowej. Akwen ma nieregularną linię brzegową.

Laguna

Einige Schritte weiter vom Gewässer Kopalniany in Richtung Osten erstrecken sich, bis nach Chełmica, drei kleine Gewässer. Neben ihnen verläuft ein Radweg. Das erste heist Laguna. Man kann zu ihm vom Teich Wojskowy einfach kommen, aber andere Ufer sind unzugänglich, weil sie von Schilfen bewachsen ist, ausserdem hohes und sumpfiges Ufer mit dichten Baumen. Es hat eine Form vom Viereck. Das Wasser ist sauber und blau. Das zweite Gewässer – Glinianka – ist von dem Radweg zugänglich. Das Gewässer hat unregelmäßige Uferlinie.

Cielmowski

Usytuowany jest w pobliżu boiska w Cielmowie. Na ogół ma brązową wodę. Jest w kształcie czworoboku, a dość szeroki cypel dzieli je na dwie części. Część zachodnia jest mniejsza, trudniej dostępna ze względu na rozlewiska, moczary, linię brzegową ma urozmaiconą.

Na wysokości cypla znajduje się wysepka porośnięta trzciną i brzożami. Druga część jest znacznie większa. Za wyrobiskiem (od strony północnej) rośnie las. Trudno przezeń przejść, gdyż jest pełen wykrotów, mokradeł, powalonych drzew. Z Cielmowskiego wypływa potok, który wpada do Kołkowego i dalej toczy wody ku Stawowi Wielkiemu i Nysie Łużyckiej.

Cielmowski

Es befindet sich in der Nähe vom Sportplatz in Cielmow. Meistens hat es braune Wasser. Es hat die Gestalt vom Viereck, und die ziemlich breite Landzunge teilt es in zwei Teile. Der westliche Teil ist kleiner, schwerer zugänglich wegen Abflussgebiete, Sumpf und unterschiedliche Uferlinie. In der Höhe der

Landzungen befindet sich mit Schilf und Birken bewachsene Insel. Der zweite Teil ist viel größer. Hinter dem Gewässer (nordlich) wächst ein Wald. Es ist schwer durch den Wald zu gehen, denn es gibt dort viele entwurzelte Bäume und Sumpfbereiche. Vom Cielmowski Teich fließt ein Bach aus, der in Kołkowy einfließt und weiter mit Wasser Staw Wielki und Lausitzer Neise versorgt.

Żółty

Wyrobisko Żółty znajduje się koło Trzebiela i zajmuje powierzchnię 2,3 ha. Dojedziemy do niego jadąc od Trzebiela w kierunku Łęknicy. Będzie ono widoczne po lewej stronie drogi. Na miejscu jest parking - dobrze widoczny dla wędkarza. Może nas zrazić żółty kolor wody - stąd nazwa zbiornika, ale możemy tu złowić piękne okazy amura - największy złowiony 14 kg, karpia - rekord 16 kg, szczupaka - łowiono do 8 kg, tołpygi - rekord 23 kg.

Żółty

Das Gewässer Żółty befindet sich bei Trzebiel und nimmt die Fläche von 2,3 ha ein. Wir kommen zu dem Gewässer, wenn wir von Trzebiel in Richtung Łęknica fahren. Man sieht es an der linken Seite der Strasse. Am Ort gibt es einen Parkplatz für Angler. Die Wasserfarbe ist etwas ungewöhnlich - gelb - daher der Name des Gewässers, aber wir können hier schöne Grasfische - der größte hier gefangene Fisch

war 14 kg schwer, Karpfen - Rekord 16 kg, Hecht - man hat Hechte bis 8 kg und Silberkarpfen bis 23 kg gefangen.

Jabłonka

Wyrobisko Jabłonka znajduje się koło Trzebiela i ma powierzchnię 1,3 ha. Dojazd jest taki sam jak do łowiska Grobla, gdyż znajdują się one obok siebie. Cisza i piękno przyrody wynagrodzą nam chwile spędzone nad tą wodą - można spotkać bobry. Pływają tutaj ładne okazy karpia - rekord 15 kg, amura - rekord ponad 14 kg.

Jabłonka

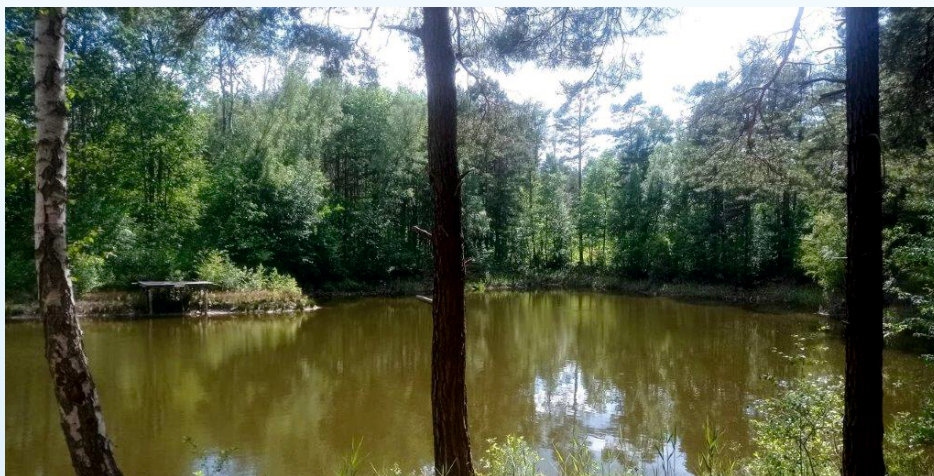
Das Gewässer Jabłonka befindet sich bei Trzebiel und nimmt die Fläche von 1,3 ha ein. Die Zufahrt ist gleich, wie zum Teich Grobla, denn sie liegen nebeneinander. Hier können wir die Ruhe und schöne Natur genießen - man kann hier auch Biber finden. Es gibt hier auch schöne Karpfen - bis 15 kg, Grasfische - bis zu 14 kg.

Kamienicki

Powstał w wyniku eksploatacji glin ceramicznych, w okresie powojennym i służył mieszkańcom okolic (głównie Buczyn, Kamienicy i Trzebiela) jako „dzikie” kąpielisko. Obecnie jest wydzierżawiany prywatnym osobom jako łowisko wędkarskie.

Kamienicki-Teich

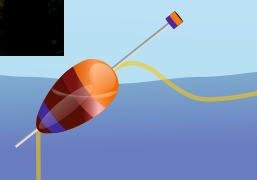
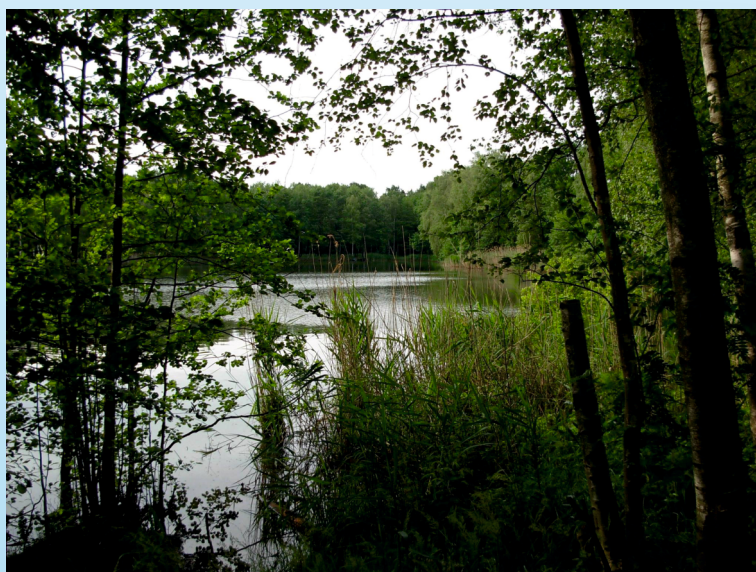
Er entstand durch den Abbau von keramischem Ton in der Nachkriegszeit und diente den Bewohnern der Umgebung (hauptsächlich von Buczyny, Kamienica und Trzebiel) als "wilder" Badeplatz. Derzeit ist es als Fischereigebiet an Privatpersonen verpachtet.

Kąpielisko

Staw znajduje się na obszarze dawnej kopalni węgla brunatnego Hoffnung, która znajdowała się tutaj w latach 1908-1927. Po zakończeniu wydobywania węgla zalano, przekształcając je na miejskie kąpielisko, które funkcjonowało do 1945 r. pod nazwą „Birkensee” (Brzozowe Jezioro). W okresie powojennym kąpielisko zachowało swoją infrastrukturę i działało jako „dzikie” do połowy lat 60-tych XX wieku.

Freibad

Der Teich befindet sich auf dem Gelände der ehemaligen Braunkohlengrube ‚Hoffnung‘, die sich hier von 1908 bis 1927 befand. Nach der Einstellung des Bergbaus wurde die Grube geflutet und in ein städtisches Schwimmbad umgewandelt, das bis 1945 unter dem Namen "Birkensee" (Brzozowe Jezioro) betrieben wurde. In der Nachkriegszeit behielt der Badesees seine Infrastruktur und wurde bis Mitte der 60er Jahre als "wilder" Badeplatz weiter betrieben.

Szmaragdowy

Jest jednym z wyrobisk kopalni węgla brunatnego „Krafft”, funkcjonującej w latach 1906-1926. W zbiorniku utrzymuje się wysoka kwasowość, przez co jest on prawie całkowicie pozbawiony organizmów żywych.

Smaragd-Teich

Es handelt sich um eine der Abgrabungen des Braunkohlentagebaus ‚Krafft‘, der zwischen 1906 und 1926 in Betrieb war. Das Reservoir ist stark sauer, weshalb es fast keine lebenden Organismen mehr gibt.

Turkusowy

To jedno z wyrobisk najstarszej kopalni „Glückauf”, funkcjonującej już przed 1901 rokiem. Podobnie jak staw „Szmaragdowy” zbiornik ten jest „martwy”.

Türkis-Teich

Es handelt sich um eine der Gruben des ältesten Bergwerks ‚Glückauf‘, das bereits vor 1901 in Betrieb war. Wie der Smaragd-Teich ist dieses Reservoir ‚tot‘.

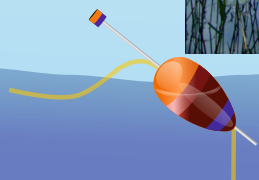
Czarny

Istniał już przed uruchomieniem pierwszej kopalni węgla brunatnego „Glückauf” (przed 1901 r.), więc jest to najprawdopodobniej wyrobisko po eksploatacji złóż gliny. Przez długi okres czasu należał do związku wędkarskiego w Trzebielu.

Schwarzer Teich

Er existierte bereits vor der Eröffnung der ersten Braunkohlengrube ‚Glückauf‘ (vor 1901), so dass es sich höchstwahrscheinlich um einen Abbauraum nach der Ausbeutung von Tonvorkommen handelt. Lange Zeit gehörte es dem Fischereiverein in Trzebiel.

Glinianki Drzeniów

Na gruncie znajdującym się w miejscowości Świbinki położonej tuż przy sołectwie Drzeniów znajdują się trzy zbiorniki wodne umiejscowione w wyrobiskach poeksploatacyjnych surowca ilastego (gliny). W części północnej działki staw o powierzchni 1,25 ha (jego eksploatacja zakończyła się w latach 1960-1970). W części południowej działki, położony jest staw 1,90 ha (eksploatacja zakończona około 1980 roku) a w części zachodniej zbiornik o powierzchni ok. 0,10 ha (eksploatacja zakończona w latach 1950-1960). Wszystkie zbiorniki mają związek z wyburzoną w tym miejscu cegielnią. Występują w nich takie ryby jak : szczupak, karaś złocisty, karaś srebrzysty, leszcz, lin, okoń, płoć, wzdryga, karp lustrzeń, słonecznica, krąp, rak szlachetny i amerykański. Stawy otaczają sosna pospolita, osika, wierzba, olcha, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, lipa i jesion oraz roślinność: trzcina, mchy i porosty.

Glinianki Drzeniów

Auf dem Grundstück in der Ortschaft Świbinki, das beim Schulzenamt Drzeniow gelegen ist, befinden sich drei Gewässer, die in den fruheren Ton- Abbaugruben gelegen sind. Im nordlichen Teil des Grundstückes liegt ein Teich 1,25 ha gros (die Forderung von Ton wurde in den Jahren 1960- 1970 beendet). Im sudlichen Teil liegt ein Teich 1,90

ha gros (die Forderung endete im Jahre 1980) und im westlichen Teil liegt ein Teich ca. 0,10 ha gros (die Forderung endete hier in den Jahren 1950- 1960). Alle Teiche haben Zusammenhange mit dem abgebauten Ziegelwerk, das hier fruher stand. Hier kann man solche Fische wie: Hecht, Karausche, Brachse, Schleie, Barsch, Plotze, Karpfen, Konigskarpfen, Moderlieschen,

Guster, Edelkrebs und amerikanischer Krebs, finden. Um die Gewasser wachsen Kiefer, Espen, Weiden, Erlen, Stieleiche und Traubeneiche, Linden und Eschen sowie zahlreiche Pflanzen: Schilf, Moos und Felsflechten.

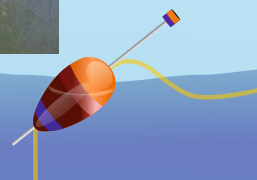
GRABÓWEK

Położony jest tutaj na prywatnej nieruchomości staw rybny o powierzchni około 2 ha. To miejsce kiedyś było bardzo znane ze względu na istniejąc przez wiele lat ośrodek wypoczynkowy z dużym basenem.

GRABÓWEK

Der Teich liegt auf dem Privatgrundstück und ist ca. 2 ha gros. Er war fruher sehr bekannt, weil es hier viele Jahre lang ein Erholungszentrum mit groseem Schwimmbecken gab.

Bliźniaki

To dwa wyrobiska o powierzchni około 2ha na trasie Trzebiel-Łęknica. Do łowiska dojedziemy skręcając w lewo na Gniewoszyce i zaraz za skrzyżowaniem na Kamienicę w drogę posypaną szlaką. Po 20 m w prawo i dalej prosto aż ukaże nam się woda po prawej stronie. Składa się ona z dwóch części przedzielonych groblą. Piękno przyrody wynagrodzi nam chwile spędzone nad tą wodą, gdzie można spotkać bobry. Na łowisku możemy też złowić piękne okazy karpia- rekord 15 kg, amura-łowiono do 13 kg i tołpygi- wyciągnięto 26 kg.

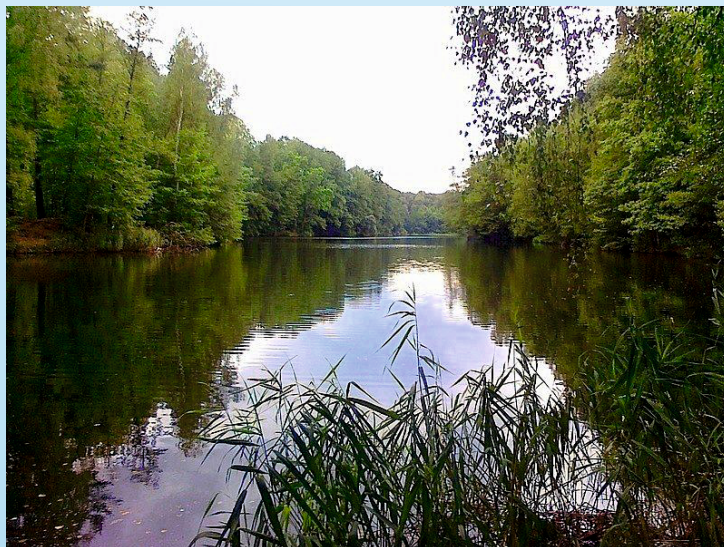

Bliźniaki

Das sind zwei Gewässer mit der Fläche von ca. 2 ha bei der Strasse Trzebiel-Łęknica. Zum Teich kommen wir, indem wir nach links in Richtung Gniewoszyce, dann gleich nach der Kreuzung in Richtung Kamienica abbiegen. Nach 20 m nach rechts und weiter geradeaus bis wir an der rechten Seite das Wasser sehen. Das Gewässer besteht aus zwei Teichen, die durch einen Damm getrennt sind. Hier können wir die Schönheit der Natur genießen und sogar Biber treffen. An diesem Gewässer kann man schöne Karpfen fangen, Rekord war ein Karpfen 15 kg schwer, ein Grasfisch bis 13 kg und ein Silberkarpfen 26 kg.

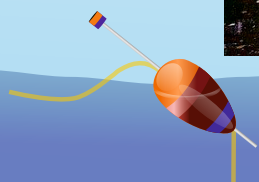
Ziemlicki

Wyrobisko „Ziemlicki” to ciekawa woda kryjąca okazy ryb różnych gatunków a w szczególności karpia, amurów oraz sumów, występuje też leszcz, płoć, okoń, sandacz, jaź, węgorz oraz wzdręga. Dojedziemy do niego skręcając w lewo za wyjazdem z Trzebiela w kierunku Łęknicy. Tutaj spędzimy miłe chwile z wędką w urokach pięknej przyrody. Łowisko ma 3,7 ha a w najgłębszym miejscu około 11 m.

Ziemlicki

Das Gewässer „Ziemlicki” ist interessantes Wasser, in dem verschiedene Fischarten beheimatet sind, vor allem sind das Karpfen, Grasfische sowie Welse, aber auch Bleien, Plotzen, Barsche, Zander, Aland sowie Rotfeder. Wir kommen zu diesem Gewässer, indem wir nach links hinter der Ausfahrt nach Trzebiel, in Richtung, abbiegen. Hier können wir die Zeit im Grünen nett verbringen. Die Fangstelle ist 3,7 ha groß und ca. 11 m tief.

Stawy rybne

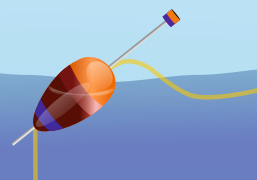
Tuplickie stawy hodowlane tworzą ciąg kilkunastu akwenów. Zaczyna się on przy ulicy Kopernika i podchodzi pod Łazy. Poszczególne stawy zostały ponumerowane. Staw nr 1 (jedyńka), staw nr 2 (dwójka) staw nr 3 (trójka) itd. Staw nr 3 leży tuż przy nieistniejącym tartaku, dlatego jest znany jako Tartaczny. Ostatni staw leży w lasach na zachód od Tuplic. Ze względu na obszar (ok. 50 ha) nosi nazwę Wielki (Duży). Przypomina jezioro. Leśna droga (zakaz wjazdu dla samochodów) umożliwia dotarcie do stawu nr 3, pobliskich stawów nr 4, 5, 6 oraz Stawu Wielkiego. Staw nr 1 (jedyńka) leży na skraju Tuplic przy ul. M. Kopernika. Właściwie to składa się z dwóch akwenów połączonych ze sobą dzięki przekopowi, który wypełnia woda. Pierwszy ze zbiorników wodnych ma kształt kwadratu, drugi zaś jest owalny, wrzyna się w Tuplice aż pod ulicę Daszyńskiego. Staw nr 2 (dwójka) leży przy stawie nr 1, oba akwenty dzieli tylko ulica, w tym miejscu przechodząca w polną drogę. Na skraju znajduje się rów opaskowy, za nim zaś wznosi się nasyp. Gdy wejdzie się nań, w całej swej okazałości ujawnia się staw nr 2. Ma podłużny kształt i rozciąga się aż pod wyrobisko Gajówka. Staw Tartaczny można rozpoznać natychmiast, jako że na jego skraju od strony Łazów ponad las sterczy komin byłego tartaku. Staw Wielki jest najdalej położony. Okala go las, a kształt ma kolisty. Od zachodu wodę powstrzymuje nasyp, na którym rosną dęby, w tym jeden iście pomnikowy: olbrzymi, prastary, wychylony ku wodzie, pamiętający czasy, gdy zakładano tuplickie stawy.

Gdy wiosną stopnieją lody, hodowcy napełniają wodą poszczególne stawy. Sygnał do tej czynności daje nie tylko zanikający lód, ale i żurawie głośnym klangorem oznajmujące wszem i wobec, że już skończyła się zima. W ślad za żurawiami zlatują się gęgawy, głośno, hałaśliwie mknąc ponad wodą. Wkrótce sfruwają łyski, kaczkę, królewskie łabędzie oraz inne ptactwo. Ponad wodą kołują ptaki drapieżne, będące pod ścisłą ochroną jak błotniaki, orły...

Teichwirtschaft

Teichwirtschaft von Tuplice bilden einige Gewässer. Sie beginnen an der Kopernika Strasse und erstrecken sich fast bis nach Łazy. Die einzelnen Teiche wurden nummeriert. Der Teich Nr. 1 (eins), Teich Nr. 2 (zwei), Nr. 3 (drei) usw. Der Teich Nr. 3 liegt gleich an dem nicht mehr existierenden Sagewerk, deshalb wird er Tartaczny genannt. Der letzte Teich liegt im Wald, westlich von Tuplice. In Bezug auf die Fläche (ca. 50 ha) wird er Wielki (Gros) genannt. Er sieht wie ein See aus. Der Waldweg (Einfahrtverbot für Autos) macht den Zugang zum Teich Nr. 3, in der Nähe liegenden Teiche Nr. 4, 5, 6 sowie Grosem Teich. Der Teich Nr. 1 liegt am Stadtrand von Tuplice, in der Kopernika Str. Er besteht eigentlich aus zwei Gewässern, die durch einen mit Wasser befüllten Graben miteinander verbunden sind. Das erste Gewässer hat Form vom Viereck, das zweite ist oval, und schneidet sich in Tuplice bis zur Daszyńskiego Str. ein. Der Teich Nr. 2 liegt am Teich Nr. 1, beide Gewässer werden durch die Strasse getrennt. Am Rande befindet sich ein Graben und hinter ihm gibt es eine Aufschüttung. Wenn wir auf sie steigen, haben wir herrlichen Blick auf den Teich Nr. 2. Er erstreckt sich bis zum Gewässer Gajowka. Den Tartaczny Teich kann man gleich erkennen, denn an seinem Rand, von Łazy, ragt immer noch ein Schornstein des Sagewerkes. Staw Wielki liegt am weitesten. Er wird vom Wald umgeben und ist rund. Im Westen wird das Wasser von einer Aufschüttung gehalten, auf der Eiche wachsen, darunter eine sehr große Eiche, wie ein Denkmal: groß, uralt und zum Wasser gebeugt, die an die Zeiten erinnert, als man die Teiche von Tuplice angelegt hat. Wenn der Schnee im Frühjahr taut, füllen die Züchter die Teiche mit Wasser nach.

Den Signal gibt nicht nur der tauende Schnee, sondern auch viele Kraniche, mit ihrem Vogelruf anzeigen, dass der Winter vorbei ist. Nach Kranichen kommen Graugänse, die laut über das Wasser fliegen. Dann kommen Blauschwanke, Enten, Königsschwäne sowie andere Vögel. Über dem Wasser kreisen Raubvögel, die unter strengem Schutz, wie Weihen und Adler stehen.

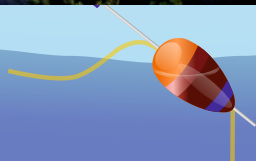

Łowisko KARP BIAŁKOWSKI

To cichy i spokojny akwen o średniej głębokości 5 m otoczony lasami z dala od wielkomiejskiego hałasu. Tutaj można w ciszy i w zgodzie z naturą odpocząć i zrelaksować się. W czystych wodach kompleksu zamieszkują liczne gatunki ryb: karp, tołpyga, leszcz, okoń, amur, karaś, lin, szczupak, sum, sandacz, węgorz. Można je łowić z 5 pomostów i 25 stanowisk zaopatrzonych w budki chroniące przed deszczem. Obiekt dysponuje różnorodnym wyposażeniem dla wędkarzy, a fachowa obsługa zawsze służy pomocą. Stawy położone są w Łazach koło Tuplic i zajmują 20 ha.

Fanggebiet KARP BIAŁKOWSKI

Das ist ein ruhiges Gewässer mit der Durchschnittstiefe von 5 m, umgeben vom Wald, weit von der städtischen Lärm gelegen. Hier kann man in Ruhe erholen und sich ausruhen. Im sauberen Wasser wohnen verschiedene Fischarten: Karpfen, Silberkarpfen, Brachsen, Barsch, Gräsfische, Karauschen, Schleien, Hechte, Welse, Zander und Aale. Man kann von 5 Brücken und 25 Angelstellen angeln, die mit einer Überdachung versehen sind. Fachlicher Service ist immer da. Die Gewässer befinden sich in Łazy bei Tuplice und nehmen die Fläche von 20 ha ein.

CO JESZCZE WARTO POZNAĆ NA ŁUKU MUŻAKOWA

Gmina Tuplice
www.tuplice.pl

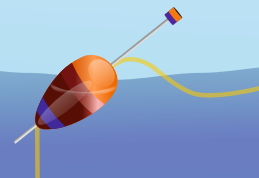
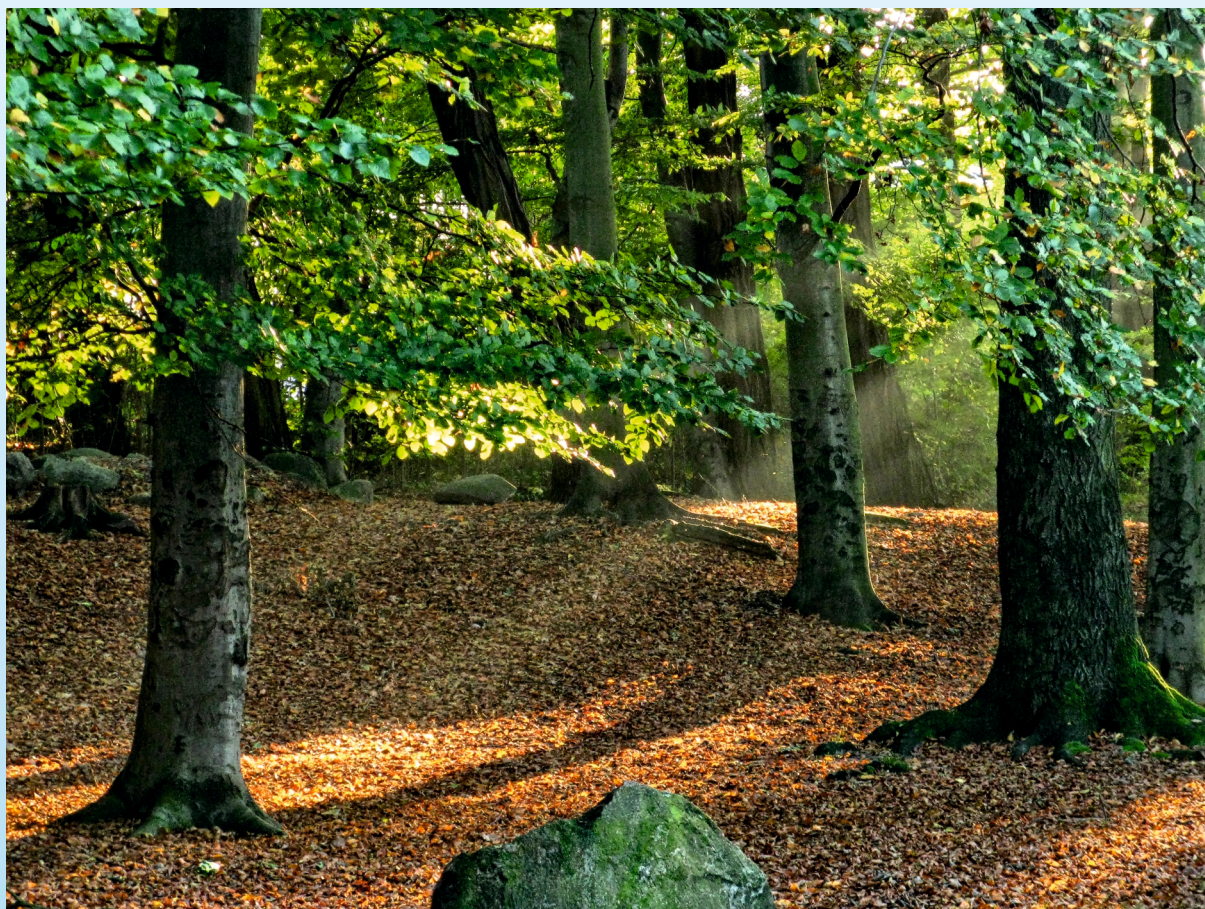
Atutem rejonu tuplickiego są przede wszystkim walory przyrodnicze. Lasy obfitujące w grzyby i jagody, będące siedliskiem wielu gatunków zwierząt, wśród których warto wymienić bielika i liczne bobry. Rozwija się agroturystyka, powstają ścieżki i szlaki rowerowe. Warto też zwrócić uwagę na tuplickie zabytki architektury takie jak kościół neogotycki oraz dwa założenia

Sehenswertes im Muskauer Faltenbogen

Gemeinde Tuplice
www.tuplice.pl

Vorteil der Region sind vor allem natürliche Besonderheiten. In den Wäldern gibt es viele Beeren und Pilze, es leben hier auch viele Tierarten, unter anderen Seeadler und viele Biber. Es entwickelt sich hier die Agrotouristik, entstehen viele Rad- und Wanderwege. Die Sehenswürdigkeiten von Tuplice, wie z. B. die Neugotische Kirche, Ruinen des Ziegelwerkes mit einmaligen Hofmanns Ofen und zwei Schlosskomplexe in Chełmica. In

dworskie w Chełmicy. W Tuplicach znajduje się także malowniczy Park z ścieżkami spacerowymi i Wzgórze Tuplickie (miejsce spacerów, spotkań, rekreacji i rozrywki).

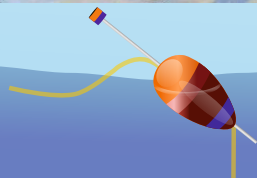
Obok fragmentów budowli i wyrobisk górniczych na terenie łuku Mużakowa znajduje się polsko-niemiecki Park Mużakowski/Muskauer Park założony przez księcia Hermanna von Pückler - Muskau. Obiekt ten jest wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO i stanowi przykład najwybitniejszych osiągnięć europejskiej architektury ogrodniczej dziewiętnastego stulecia.

Tuplice befindet sich ein malerischer Park mit Wanderwegen und eine Anhöhe Wzgórze Tuplickie, wo die Leute gern spazieren gehen und sich gern erholen.

Neben den Fragmenten von Bauwerken und Abbauräume gibt es im Muskauer Faltenbogen polnisch-deutscher Muskauer Park, der vom Fürsten Hermann von Pückler- Muskau angelegt wurde. Das Objekt ist in die Liste des Weltkultur- und Naturerbes UNESCO eingetragen und ist ein gutes Beispiel der europäischen Gartenarchitektur des XIX. Jh. Sehr interessant ist auch Rhododendronpark in Kromlau mit Objekten der Gartenarchitektur, die aus Lausitzer Basaltklüfte ausgeführt werden.

źródło: blog zbierajsie.pl

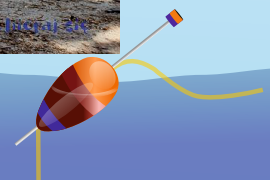
źródło: blog zbierajsie.pl

Przez geopark poprowadzono liczne ścieżki piesze i rowerowe oraz szlaki turystyczne, przedstawiające rozwój Doliny Nysy Łużyckiej, dawne górnictwo, tradycje ceramiczne i rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz rozwój przemysłu szklarskiego. W 2012 r. została oddana do użytku doskonale urządzona ścieżka geoturystyczna „Dawna kopalnia Babina”.

Durch Geopark laufen zahlreiche Rad- und Wanderwege sowie Touristenrouten, die die Entwicklung des Lausitzer Neißetals, ehemalige Bergbauindustrie, keramische Traditionen und Rekultivierung der Bergbaugebiete sowie Entwicklung der Glasindustrie darstellen. Im Jahre 2012 wurde ein sehr gut eingerichteter Geopfad ehemalige Grube „Babina“ eingeweiht.

źródło: blog zbierajsie.pl

Wieża widokowa nad jeziorem Felixsee

Bardzo ciekawym miejscem na jedną z wycieczek na Łuku Mużakowa po stronie niemieckiej jest wieża widokowa (36m wysokości) nad jeziorem Felixsee koło Bohsdorf. To miejsce dawnej kopalni węgla brunatnego, która została zamknięta w 1930 roku.

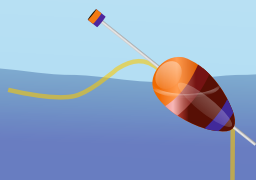
Aussichtsturm am Felixsee

Ein sehr interessanter Ort für einen der Ausflüge auf dem Muskauer Bogen auf deutscher Seite ist der Aussichtsturm (36 m hoch) auf dem Felixsee bei Bohsdorf. Es handelt sich um das Gelände einer ehemaligen Braunkohlengrube, die 1930 stillgelegt wurde.

Przy jeziorze znajdują się interesujące szlaki tematyczne i geościeżka, z wyznaczonymi punktami widokowymi, gdzie można napotkać zadziwiające ciekawostki geologiczne. Poza tym są tu piękne widoki, lasy pełne jagód (w sezonie), ciekawa roślinność i boskie wrzosowiska - cudownie wyglądające jesienią.

Es gibt interessante Themenwege und einen geologischen Lehrpfad am See mit ausgewiesenen Aussichtspunkten, an denen man erstaunliche geologische Kuriositäten entdecken kann. Darüber hinaus gibt es schöne Aussichten, Wälder voller Beeren (in der Saison), interessante Vegetation und herrliche Heideflächen, die im Herbst wunderschön aussehen.

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego
„Redukować bariery - wspólnie
wykorzystywać silne strony”

Europäische Union
Europäischer Fonds
für regionale Entwicklung
„Barrieren reduzieren
- gemeinsame Stärken nutzen”